

Birleşik Krallık'ın Hegemonya Arayışları Çerçevesinde Asya Pasifik'teki Askeri Politikaları: Çin ve Tayvan Örneği

Cenk Tamer

Öz: Bu çalışmanın amacı, Birleşik Krallık'ın Asya Pasifik'teki askeri politikalarının hegemonya arayışı çerçevesinde incelenmesi ve bu yapılırken Çin ve Tayvan gibi örneklerin irdelenmesidir. Çalışma, Birleşik Krallık'ın yapısal olarak bir büyük güç olarak konumlandığını, ancak güç projeksiyonu bakımından "orta ölçekli güç" seviyesinde stratejiler geliştirebildiğini ileri sürmektedir. Bunun sebebi olarak da Britanya'nın bilhassa ekonomik açıdan dünya sıralamasında gerilerde kaldığını vurgulamaktadır. Konuyla ilgili literatüre bakıldığında çalışmaların Brexit sonrası Birleşik Krallık-Kıta Avrupası ilişkilerine ve transatlantik ilişkilerdeki krize odaklandığı ve çatışma alanı olarak Ukrayna Krizi'ni incelediği göze çarpmaktadır. Bu çalışmanın sınırlılığı ise Asya Pasifik'teki askeri politikalar, Çin ve Tayvan örnekleri belirlenmiştir. Çalışmada ulaşılan en temel bulgu; Birleşik Krallık'ın Asya-Pasifik'teki askeri politikalarının çoğunlukla Amerikan hegemonyası ve çıkarlarının sürdürülmesine katkı sağladığı yönündedir. Bu bağlamda çalışma, ABD'nin merkez hegemon aktör olduğunu, Birleşik Krallık'ın ise "yarı-çevre" ülkesi olduğu varsayımında bulunmaktadır. Çalışmada temel olarak basılı ve çevrimiçi raporlar, güncel haber kaynakları, makale ve istatistik kurumlarının ampirik verileri kullanılacak olup çalışmada nicel ve nitel araştırma, veri ve söylem analizi, vaka çalışması metodolojisi takip edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Birleşik Krallık, Hegemonya, Asya Pasifik, Çin, Tayvan

Abstract: The aim of this study is to examine the United Kingdom's military policies in the Asia-Pacific region within the framework of its pursuit of hegemony, while also analyzing cases such as China and Taiwan. The study argues that the United Kingdom is structurally positioned as a great power, but in terms of power projection, it has been able to develop strategies at the level of a "middle power." As the reason for this, it emphasizes that Britain has fallen behind in the global rankings, particularly in terms of the economy. Looking at the relevant literature, it is noticeable that studies focus on UK-Continental European relations after Brexit and the crisis in transatlantic relations, examining the Ukraine Crisis as an area of conflict. The most fundamental finding of the study is that the United Kingdom's military policies in the Asia-Pacific region mostly contribute to the maintenance of American hegemony and interests. The study will primarily utilize printed and online reports, current news sources, articles, and empirical data from statistical institutions. The methodology will involve quantitative and qualitative research, data and discourse analysis, and a case study approach.

Keywords: United Kingdom, Hegemony, Asia Pacific, China, Taiwan

@ Dr. & Kıdemli Araştırmacı, Ankara Kriz ve Siyaset Araştırmaları Merkezi (ANKASAM), ctamer.11@gmail.com

id <https://orcid.org/0000-0002-1331-7942>

DOI: 10.12658/M0806
insan & toplum, 2026.
insanvetoplum.org

Başvuru: 30.12.2025
Revize: 06.03.2026
Kabul: 14.05.2026
Erken Baskı: 13.07.2026

Giriş

Başka toplumlar veya devletler üzerinde hegemonya (üstünlük) kurma ve onlara tahakküm etme (hükmetme), insanın doğasına ilişkin yaklaşımlarda realist (gerçekçi) paradigmayla kolaylıkla açıklanabilen bir davranış biçimi olarak karşımıza çıkmaktadır. En temel tabirle; “insan doğası gereği bencil ve saldırgandır” söylemiyle karakterize edilen bu gerçekçi anlayış, tarihin ilk dönemlerinden itibaren devletlerin dış politikalarında gözlemlenebilmektedir. Tarihte bu anlamda en sıra dışı ve somut örneklerden biri olan Britanya İmparatorluğu, 15. ve 16. yüzyıllardaki coğrafi keşiflerle birlikte deniz aşırı sömürgeler, bağımlı veya himaye altında topraklar kurmuş, 16. ve 17. yüzyıllarda sanayi devrimi ve artan hammadde ihtiyacı doğrultusunda dünya üzerindeki hegemonyasını genişletmiş ve 20. yüzyılın başına gelindiğinde “üzerinde güneş batmayan imparatorluk” halini almıştı.

Britanya İmparatorluğu’nun koloniler kurduğu en önemli coğrafyalardan biri de Asya Pasifik olmuştur. Bu bakımdan Pakistan, Hindistan, Burma, Çin, Tibet ve Hong Kong gibi topraklar, bir zamanlar Britanya İmparatorluğu’nun sömürge politikalarına maruz kalan coğrafyalardan ilk akla gelenlerdir. 19. yüzyılda Britanya ve Çin arasında afyon ticareti sebebiyle yaşanan birinci ve ikinci Afyon Savaşları sonucunda İngilizler, Hong Kong’u ele geçirmiş, 1898 yılında Çin, adayı İngilizlere 99 yıllığına kiralamış ve Hong Kong meselesi 20. yüzyılda ikili ilişkilere yön veren temel sorunlardan biri haline dönüşmüştür. Çin’in günümüzde “Utanç Yüzyılı” olarak adlandırdığı 19. yüzyılda emperyalistlere karşı verdiği mücadelede başat aktörün İngilizler olduğunu vurgulamak önemlidir. Çin Halk Cumhuriyeti, 1949 yılındaki kuruluşundan itibaren dış politikasını şekillendirirken “Utanç Yüzyılı” dönemine sıkça atıf yapmış, geçmişteki hatalardan dersler çıkardığını ve benzer acıların artık yaşanmayacağını sıkça dile getirmiştir. Örneğin Mao Zedong’in “Çin artık hakaret edilen bir ülke olmayacaktır!” ifadesi, Çin devletinin nasıl bir tarihsel psikolojiye sahip olduğunu gözler önüne sermektedir. Nitekim Çin Halk Cumhuriyeti’nin kuruluş felsefesini oluşturan Maoist düşünce de Batı emperyalizmine ve “utanç ve aşağılanma yüzyılına” son vermeyi amaçlamaktadır.

Modern dönemde Birleşmiş Milletler (BM) Şartı uyarınca egemen eşitliği, iç işlerine karışmama, siyasal bağımsızlık, toprak bütünlüğüne saygı, kuvvet kullanma veya kullanma tehdidinden kaçınma esaslarına dayalı bir düzen teşkil edilmiş ve bu yasal çerçeve içerisinde devletlerin başkaları üzerinde tahakküm kurması engellenmeye çalışılmıştır. Soğuk Savaş döneminde dünyanın geri kalanı üzerinde etki kurma kapasitesine sahip olan Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ve Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği (SSCB) olmak üzere iki süper güç ortaya çıkmıştır. 1980’lerin başından itibaren uluslararası sistemde hızla yükselen Çin Halk Cumhuriyeti, 2013

yılında Kuşak ve Yol Girişimi'nin ilanı sonrası yaşadığı büyük ekonomik sıçramasıyla birlikte artık günümüzde “yükselen süper güç” olarak anılmaktadır. Bu bağlamda Çin'in bu yükselişi, Amerikan hegemonyasına yönelik bir “meydan okuma” olarak değerlendirilmektedir. Bunun yanı sıra Birleşik Krallık'ın son on yılda canlandırmaya çalıştığı “Küresel Britanya” ideali, Amerikan hegemonyasının geleceğini daha da tartışmalı hale getirmektedir.

Birleşik Krallık'ın dünyada ekonomik olarak ABD, Çin, Almanya, Japonya ve Hindistan'ın ardından altıncı sırada bulunması (Statista, 2025), onu potansiyel bir süper güç olmaktan alıkoymaktadır. Fakat Birleşik Krallık tarafından 2021 yılının Temmuz ayında yayımlanan “Rekabetçi Bir Çağda Küresel Britanya” raporu (HM Government, 2021) ile paralel biçimde Asya Pasifik'teki askeri politikalarında, ayrıca Çin'e yönelik siyasetinde ve Tayvan'daki stratejisinde gözle görülür biçimde değişiklikler ve hareketlilik yaşanmaya başlanmıştır.

Yukarıdaki bilgilerden hareketle çalışmanın amacı, Birleşik Krallık'ın Asya Pasifik'teki askeri politikalarının hegemonya arayışı çerçevesinde incelenmesi ve bu yapılırken Çin ve Tayvan gibi örneklerin irdelenmesidir. Ayrıca bu yapılırken Birleşik Krallık ve ABD'nin Asya-Pasifik'teki askeri güç politikalarının rekabetçi nitelikte olup olmadığı da tartışılacaktır. Bu bağlamda çalışmanın temel hipotezi, Brexit ile birlikte Birleşik Krallık'ın Avrupa ülkeleri ve ABD'den ayrı biçimde kendi Küresel Britanya çağını başlatmak için harekete geçtiği, bu bağlamda 2021 yılından itibaren Asya-Pasifik bölgesine ağırlık verdiği, bunun en net biçimde askeri politikalarda gözlemlendiği, ayrıca Çin ve Tayvan örneklerinin buna kanıt teşkil ettiği üzerine kuruludur. Çalışma, uluslararası ilişkiler ve siyasi tarih literatürlerinde yaygın kabul gören paradigmaya uygun olarak Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi daimi üyesi olan Birleşik Krallık'ın yapısal olarak bir büyük güç olarak konumlandığını, ancak güç projeksiyonu bakımından “orta ölçekli güç” seviyesinde stratejiler geliştirebildiğini ileri sürmektedir. Bunun sebebi olarak da Britanya'nın bilhassa ekonomik açıdan dünya sıralamasında gerilerde kaldığını vurgulamaktadır. Çalışma, her ne kadar Britanya'yı güç projeksiyonu bakımından “orta ölçekli güç” kategorisinde ele alıyor olsa da onun uluslararası sistemdeki (BM Güvenlik Konseyi daimi üyesi olması gibi) hiyerarşik üstünlüğünden faydalanmak istediğini, bu bağlamda imparatorluk geçmişinden ilham alarak hareket edebileceğini, sahip olduğu bu sistemik-yapısal üstünlüğünün verdiği avantajı kullanmak istediğini ileri sürmektedir. Bu bakımdan çalışma; Britanya'nın halihazırda bir hegemon güç olmadığını, bu seviyeye ulaşabilmesi gerekli olan yapısal-sistemik avantaja sahip olmasına rağmen dünyada süper güç olabilmesi için gerekli olan ulusal güç unsurları ve özellikle ekonomik kapasiteden yoksun olduğunu, ancak imparatorluk geçmişinin de etkisiyle 21. yüzyılda da küresel mefkureler geliştirebildiği tezini işlemektedir.

Çalışmada cevabı aranacak araştırma sorusu ise “Birleşik Krallık’ın Asya-Pasifik politikalarının hegemonya arayışı olarak değerlendirilip değerlendirilmeyeceği, ayrıca bölgesel politikalarda ABD’yle çatışıp çatışmadığı ve bu anlamda Çin ve Tayvan siyasetlerinde ABD’yle rekabet eden bir yaklaşım sergileyip sergilemediği” olacaktır. Bu araştırma sürecinde temel olarak basılı ve çevrimiçi raporlar, güncel haber kaynakları, makale ve istatistik kurumlarının ampirik verileri kullanılacak olup çalışmada nicel ve nitel araştırma, veri ve söylem analizi, vaka çalışması metodolojisi takip edilecektir. Çalışmanın hipotezini desteklemek için ampirik verilerin kullanımına özen gösterilecek olup bu bağlamda çevrimiçi haber kaynaklarından aktörlerin bazı söylemlerine yer verilecek ve bunlar analiz edilecektir. Ayrıca uluslararası kuruluşların yayımladığı çevrimiçi veya basılı kaynaklarda yer alan sayısal veriler kullanılarak nicel araştırmalar da yürütülecektir.

Çalışma, tarihin farklı dönemlerinde hegemon aktörün değişebildiği, merkezdeki hegemon gücün çevredeki aktörlerle sürekli rekabet ettiği ve bir noktadan sonra hegemonun konumunun aşınabildiği varsayımıyla hareket etmektedir. Bu doğrultuda ABD’nin merkez hegemon aktör olduğu, “yarı-çevre” konumundaki Birleşik Krallık üzerinde kontrol ve etki sahibi olmaya çalıştığı, fakat Britanya’nın kendi ulusal çıkarları ve küresel mefkuresi doğrultusunda buna karşı koymaya çalıştığı, bu yüzden de hem Avrupa hem Asya-Pasifik’te ABD’yle rekabet ettiği varsayımında bulunmaktadır. Fakat çalışmanın sınırlılığı bakımından transatlantik ilişkilerdeki rekabetin Avrupa’daki yansımaları kapsam dışında bırakılacak, sadece Birleşik Krallık’ın Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü’yle (NATO) ilgili yaklaşımlarına kısaca değinilecektir. Çalışma, uluslararası ilişkiler literatüründeki hegemonya kavramıyla ilgili farklı yaklaşımlara yer verecek ve buradan yola çıkarak Birleşik Krallık’ın Asya-Pasifik’teki askeri politikalarını hegemonik yaklaşımlar çerçevesinde tartışacaktır.

Bu bilgiler ışığında çalışmada literatür taraması, kavramsal ve kuramsal çerçeveye ortaya konulduktan sonra esas yönünden incelemeye geçilecek olup ilk olarak Birleşik Krallık’ın Asya Pasifik’teki artan askeri hareketliliği araştırılacaktır. Ardından Londra’nın bölgeye yönelik askeri politikalarında yaşanan değişim ortaya konacak, bu çerçevede Çin ve Tayvan örnekleri incelenerek Birleşik Krallık’ın ABD’yle işbirliği ve/veya rekabet halinde olup olmadığına dair araştırmalar yürütülecektir. Daha sonra çalışmada elde edilen bulgular ortaya konulacak, tartışılacak ve ardından sonuç bölümünde değerlendirmeye tabi tutulacaktır.

Literatür Taraması

Birleşik Krallık’ın Asya Pasifik politikalarını askeri güç projeksiyonu, hegemonya tartışmaları veya “Küresel Britanya” ideali etrafında inceleyen kitap ve makale

şeklindeki birincil kaynakların sayıca sınırlı olduğu göze çarpmaktadır. Bu konuda ilk olarak Birleşik Krallık'ın eski Pekin Büyükelçiliği Sekreteri Kerry Brown, 2019 yılında ele aldığı “The Future of UK-China Relations” adlı eserinde (Brown, 2019), ikili ilişkilerde yeni bir “Altın Çağ” potansiyelini araştırmaktadır. Bu eser, günümüzde “Altın Çağ” ihtimalinin ortadan kalmasıyla artık güncelliğini kaybetmiş görünmektedir. David W.F. Huang ve Michael Reilly'nin editörlüğünü yaptığı “The Implications of Brexit for East Asia” adlı kitap ise Brexit sonrası hem Britanya'nın hem de AB'nin Doğu Asya'daki rolünü irdelemektedir (Huang ve Reilly, 2018).

İngiliz Askeri Deniz Tarihçisi David Hobbs'un 2011 yılında ele aldığı ve 2020 yılında güncellenen “The British Pacific Fleet” adlı eseri, İngiliz Kraliyet Donanması'nın İkinci Dünya Savaşı'ndaki ihtişamlı gücünü anlatmak için ele alınmıştır (Hobbs, 2020). İngiliz Siyaset Bilimci Timothy J. Oliver'in 2021 yılında yayımlanan “The Cameron-Clegg Coalition and Britain's Role in the World” adlı eseri, 2010-2015 yılları arasında görev yapan David Cameron ve Nick Clegg liderliğindeki koalisyon hükümeti döneminde Britanya'nın ‘Büyük Güç’ olma fikrini incelemekte ve hükümetin politikalarının bu fikirle ne kadar uyumlu olduğunu tartışmaktadır (Oliver, 2021).

2021 yılından itibaren bu konuda ele alınan temel kaynakların (kitap, makale ve raporların) çıkış noktası ise Birleşik Krallık Hükümeti'nin 2021 yılında yayımladığı “Rekabetçi Bir Çağda Küresel Britanya (Global Britain in a competitive age)” adlı rapor olmuştur. Hükümetin güvenlik, savunma, kalkınma ve dış politikasını bütünleşik bir şekilde ele almayı amaçlayan bu vizyon belgesi (HM Government, 2021), Birleşik Krallık'ın yeniden “büyük imparatorluk mefkuresiyle hareket etmeye başlayacağı” ve “Büyük Britanya idealini gerçekleştirmek istediği” şeklinde yorumlanmış ve bu konu, birçok çalışmanın çıkış noktası olmuştur. Bunlar arasından Chatham House'un “Global Britain, global broker” (Niblett, 2021) ve “Global Britain in a divided World” (Niblett, 2022) raporları, British Council'in “Global Britain: the UK's soft power advantage” adlı politika belgesi (British Council, 2021) ve ECFR'nin “Beyond Global Britain: A Realistic Foreign Policy For The UK” adlı raporu (Shapiro ve Witney, 2021), dikkat çeken bazı araştırma raporlarına örnek gösterilebilir.

Son yıllarda “Küresel Britanya” konusunu ele alan araştırma makaleleri arasından ise Amelia Hadfield ve Richard G. Whitman'ın “The diplomacy of ‘Global Britain’: settling, safeguarding and seeking status” adlı çalışması (Hadfield ve Whitman, 2023) ve Valérie André'nin “Global Britain and the Indo-Pacific” adlı eseri (André, 2024) öne çıkmaktadır. Bu çalışmaların çoğunlukla Avrupa Birliği'yle ilişkiler, transatlantik ilişkiler veya Hint-Pasifik gibi bölge çalışmalarına veya ticaret ve ekonomi gibi alan sınırlılığına sahip olduğu gözlemlenmiştir. Konunun kapsamı itibarıyla oldukça geniş olması, böylesi bir bölge-alan sınırlılığını kaçınılmaz hale getirmektedir. Dolayısıyla

bu çalışmada da Asya Pasifik, askeri politikalar, Çin ve Tayvan gibi bölge ve konu sınırlıkları belirlenmiştir.

Kavramsal ve Kuramsal Çerçeve

“Güç”, devletlerin davranışlarını açıklamak için realizm, liberalizm ve yapısalcılık gibi geleneksel paradigmlar (sorun çözücü teoriler) ve diğer eleştirel teoriler tarafından sıkça başvurulan uluslararası ilişkiler disiplinindeki en temel kavramlardan biridir (Cader ve Sundrijo, 2023, s. 1435). Bu kavram, en basit haliyle, uluslararası ilişkilerdeki bir aktörün (insan, devlet veya devlet dışı aktörlerin) bir diğer aktörü, normalde yapmayacağı şeyleri yapmaya zorlama yeteneği olarak tanımlanabilir. Hegemonya kavramı ise kökenini antik Yunan dilinde “lider” anlamına gelen *hēgemōn* kelimesinden almakta olup günümüzde dominasyon kurma, liderlik etme ve hakimiyet kurma gibi kavramlarla özdeşleşmektedir. Uluslararası sistemde en büyük gücü elinde bulunduran ve diğerleri karşısında üstünlük kuran anlamına gelmektedir. Bu bağlamda hegemonik güç, uluslararası kuralları tesis edebilecek ve sürdürebilecek kadar güçlü bir aktör olmalıdır (Dirzauskaite ve Ilinca, 2017, s. 18). Bu güç ise sert ve yumuşak olmak üzere iki farklı şekilde uygulanabilmektedir. Bu bağlamda hegemonik güç hem siyasi, ekonomik ve askeri kapasite gibi alanlarda diğer aktörler üzerinde üstünlük kurabilecek hem de sistemi inşa etme, sürdürme ve denetleme gibi hayati işlevleri gerçekleştirebilecek kadar güçlü olmalıdır. Bu anlamda hegemonya; çeşitli materyal ve normatif unsurlar, söylemler ve uluslararası mekanizmalar aracılığıyla sağlanmaktadır.

Hegemonya, devletlerin arası ilişkileri tanımlamak için kullanıldığı gibi, 21. yüzyılın başlarından itibaren Marksist çevreler tarafından da burjuvazi sınıfının bir takım araçlar kullanmak suretiyle köylü-işçi sınıfı üzerinde oluşturduğu tahakkümünü açıklamak için de yaygın şekilde kullanılmıştır. Bu bağlamda İtalyan Marksist düşünür ve politikacı Antonio Gramsci, 1926-1937 tarihleri arasında hapishanedeki notlarını derleyerek oluşturduğu *Hapishane Defterleri* adlı eserinde hegemonya ile ilgili birtakım fikirler ortaya atmıştır. Onun yaklaşımı, hegemonya kavramına teorik bir boyut kazandırmış ve daha sonra eleştirel teorisyenlerden Robert Cox, bu düşünceleri geliştirerek uluslararası ilişkiler disiplininde *Neo-Gramsci*yen olarak bilinen teorinin temellerini atmıştır. Gramsci’ye göre hegemonya; aynı zamanda ideolojik bir egemenliği veya kültürel hegemonyayı ifade edebilmektedir. Bu egemenlik biçiminde hegemon aktör, birtakım ikna (rıza) araçlarını kullanmak ve zor kullanmak (güç) suretiyle diğer ideolojiler veya kültürler üzerinde baskınlık kurabilmektedir. Gramsci, bu kavramı, kapitalist düzen içerisindeki egemen sınıf ile alt sınıflar arasındaki ilişkini açıklamak için kullanmıştır (Aksoy ve Can, 2016, s. 63; Balakrishnan, 2015, s. 2-3).

Gramsci'nin hegemonya kavramını uluslararası ilişkiler düzeyde elan Cox'a göre, sistemdeki baskın güçler, adil ve her devlete faydalı gibi görünen bir uluslararası düzen oluşturarak ve bunu sürdürerek mevcut baskın konumlarını korumaktadırlar. Ona göre; bu düzeni korumak ve sürdürmek için ekonomik politikalar ve kültürel değerler kullanan baskın güçler, fakat bunu yaparken zor (güç) kullanmak yerine diğerlerinin rızalarını alabilecek bir düzen oluşturmayı ve bunu sürdürmeyi tercih ederler (Cox, 1981, s. 149). Bu anlamda Birleşmiş Milletler, Dünya Bankası ve Uluslararası Para Fonu gibi kuruluşlar, hegemonyayı sürdürmek için kullanılan araçlar olarak değerlendirilebilir. Cox, hegemonya ile ilgili yaklaşımını açıklarken, bu kavramlara ilişkin realizm ve liberalizm gibi geleneksel paradigmayı eleştirerek yola çıkmıştır. Mevcut yapıyı olduğu gibi kabul eden geleneksel paradigma ise sistemin işleyişindeki sorunları tespit etmeye ve gidermeye odaklanmış, bunu yaparken hegemonyayı daha ziyade bir "istikrar unsuru" olarak ele alma eğiliminde olmuştur. Bu düşünceden yola çıkarak üretilen kuramlardan biri de Charles P. Kindleberger, Robert O. Keohane, Robert Gilpin ve Stephen Krasner gibi isimlerin üzerinde durduğu Hegemonik İstikrar Teorisi'dir. Örnek vermek gerekirse, Robert Gilpin'e göre; Pax Britannica ve Pax Americana, aynı Pax Romana'da olduğu gibi, sistemde göreceli bir barış, istikrar ve güvenliğin oluşmasını güvence altına almıştır (Gilpin, 1981, s.144). Keohane'ye göre; bu istikrarlı düzenin korunması, sürekli bir hegemonyayı gerektirmektedir (Keohane, 1984, s. 31).

Immanuel Wallerstein'in Dünya Sistemi Analizi ve Hegemonya ile ilgili yaklaşımına da değinmekte fayda vardır. Wallerstein'a göre; uluslararası sistem, kapitalist dünya ekonomisi üzerine kurulmuştur ve bu sistem; merkez, yarı çevre ve çevre ülkelerden oluşmaktadır. Dünya zenginliğinin büyük bölümünü elinde bulunduran merkezdeki bu hegemon güç, ekonomik ve politik üstünlüğünü kullanarak çevre üzerinde hâkimiyet kurmakta ve çevreyi kontrol etmektedir (Yeşildal, 2014, s. 179). Dolayısıyla merkez ile çevre arasında sürekli bir mücadele ve rekabet ortamı vardır. Wallerstein'a göre; 17. yüzyıldan itibaren bakıldığında, dünya kapitalizminin tarihinde hegemonik güçler, sırasıyla Hollanda, Büyük Britanya ve ABD olmuştur. Bu yönüyle merkezdeki hegemonik güçler, tarihte belirli bir dönem yükselip daha sonra düşüş yaşayabilirler. Ona göre; yarı çevre ülkeleri, merkez konumuna erişmek için birbiriyle rekabet etmekte ve bu rekabet ortamı, zamanla hegemon gücün konumunu aşındırabilmektedir. Hegemon güç ise mevcut konumunu sürdürebilmek için yalnızca ekonomik gücüne değil, politik ve askeri araçlarına da başvurabilmektedir (Wallerstein, 2011, p.105-107).

Hegemonya ile ilgili olarak A.F.K Organski'nin Güç Geçiş Teorisi'nde ortaya fikirler de son derece önemlidir. A.F.K Organski'ye göre; sistemin tepesinde bir hegemon olduğunda savaş olasılığı daha düşük olup sistemde barış ve istikrar yaşanmaktadır. Devletler arasında güç dengesi oluştuğunda ise savaş ihtimali artmaktadır (Organski,

1968, s. 339-341). Veyahut mevcut statükodan memnun olmayan zayıf aktörlerin yükselişe geçtiği, hegemon güce yaklaştığı ve onun konumunu tehdit ettiği noktada savaş ihtimali artmaktadır. Bu yönüyle, A.F.K Organski'ye göre savaşı başlatan veya saldırgan olan aktör, sanıldığıının aksine hegemon güçler değil, genellikle durumundan/konumundan memnun olmayan güçlerdir. Zira, A.F.K Organski'nin sınıflandırmasına göre; dünyada hegemon/baskın güç, büyük güçler, orta güçler, küçük güçler ve bağımlı güçler vardır. Yine tüm dünyadaki devletler, dört kategoriye ayrılabilir. Bunlardan birincisi güçlü ve memnunlar, ikincisi güçlü ve memnun olmayanlar, üçüncüsü zayıf ve memnunlar, dördüncüsü ise zayıf ve memnun olmayanlardır (Organski, 1968, s. 364-365).

Bu noktada uluslararası ilişkilerde hegemonya gibi tartışmalı bir kavram olan süper gücü ele almakta fayda vardır. Bahsi geçen literatürde bu iki kavramı karşılaştıran ve farklılıklarını tartışan çalışmalar oldukça sınırlıdır. Buna rağmen bir karşılaştırma yapmak gerekirse; süper güç, genellikle siyasi, ekonomik, askeri, teknoloji ve kültürel gibi birden çok alanda diğer aktörlerden üstün olma durumunu ifade etmek için kullanılmaktadır. Hegemon ise uluslararası sistemde hiyerarşik/yapısal üstünlük, kurallar, normlar ve kurumlar aracılığıyla diğer devletler üstünde üstünlük kurabilen, bu üstünlüğünü sürdürebilmek için çeşitli sert ve yumuşak güç araçlarına başvurabilen baskın gücü tanımlamak için kullanılmaktadır. Süper güç, daha ziyade toplam materyal kapasitelerdeki üstünlüğü tanımlamak için kullanılmakta, hegemonya ise hem materyal hem normatif açıdan üstünlük şeklinde değerlendirilmektedir. Ayrıca süper güç, kısa süreli veya hızla değişebilen bir özellik gösterebilmektedir. Nitekim bazı diplomatik, askeri veya ekonomik kapasitedeki hızlı düşüşle birlikte süper güç de mevcut konumunu aynı oranda-hızda kaybedebilmektedir. Hegemonya ise uluslararası sistemde daha uzun süreli bir hakimiyete işaret etmektedir.

Yukarıdakilerden yola çıkarak hegemonya kavramı, Birleşik Krallık ve Asya-Pasifik açısından ele alındığında, Wallerstein'in merkez-çevre ilişkileri bağlamında değerlendirilebilir. Bu bağlamda uluslararası sistem, kapitalist dünya ekonomisi üzerine kuruludur ve merkez hegemon aktör ABD'dir. Birleşik Krallık ise "yarı-çevre" ülkesi olarak hareket etmektedir. Birleşik Krallık, ayrıca mevcut materyal kapasitesi sebebiyle bir süper güç olma hedefinden uzaktır. Hiyerarşik/yapısal avantajına rağmen güç projeksiyonu bakımından "orta ölçekli güç" kategorisinde kalan Britanya, Brexit süreci ve "Küresel Britanya" raporunun yayımlanmasının ardından hegemon aktör ABD'yle rekabete girmiştir. Başka bir deyişle Britanya'nın bir hegemon olarak hareket etmesi mümkün görünmemektedir. Daha çok "yarı-çevre" ülkesi olarak "orta ölçekli güç" stratejisi geliştirebilmektedir. Wallerstein'in düşüncesinden yola çıkarsak, merkez hegemon ABD ve "yarı-çevre" ülkesi Birleşik Krallık arasındaki rekabetin izleri ise en çok Avrupa'da ve Asya Pasifik'te gözlemlenebilmektedir.

Soğuk Savaş döneminde Birleşik Krallık, uzun yıllar AB'den ayrı kalmakta direktse de daha sonra Kıta Avrupası'yla işbirliğine yönelmiş, 1973 yılında AB'ye üye olmuş, fakat çok kutupluluğun inşa edildiği 21. yüzyılda daha bağımsız bir dış politikaya yönelmiştir. 2016 yılında başlayan ve 2020 yılında resmi olarak tamamlanan Brexit süreciyle Londra, Kıta Avrupası'ndan uzaklaşmış ve bu durum, “Küresel Britanya” idealinin canlanmasına katkıda bulunmuştur. 2021 yılının Mart ayında yayımladığı “Rekabetçi Bir Çağda Küresel Britanya” raporunda Londra Hükümeti, “Çin'in yükselen gücünü ve artan uluslararası girişimlerini” eleştirmiş (HM Government, 2021), ABD'yi “Hint Pasifik'teki en önemli stratejik müttefik ve ortak” olarak tanımlamış ve bu tarihten sonra söz konusu bölgedeki askeri varlığını artırma yoluna gitmiştir.

Bu süreçte Birleşik Krallık'ın Çin'le ilişkilerindeki değişim dikkat çekmiştir. 2015 yılında ikili ilişkiler için “Altın Çağ” ifadesi kullanılırken; 2021 yılında Çin, birer “tehdit” haline gelmiştir. 2017 yılında ABD'de Donald Trump'ın göreve gelmesi, Çin'le ticaret savaşlarının başlaması ve Çin teknoloji firması Huawei'nin 5G ağlarından yasaklanması gibi gelişmeler, Londra Hükümeti'nin de benzer adımları izlemesine yol açmıştır. Bu süreçte hegemon aktör ABD'nin “yarı-çevre” ülkesi Britanya üzerindeki etki ve yönlendirmesi açık bir şekilde görülmüştür. Bir yandan Çinli teknoloji firmalarının casusluk için kullanıldığı iddiaları ve diğer yandan Çin'in Güney Çin Denizi'nde artan askeri faaliyetleri, Londra'nın Pekin'e karşı tavır almasına yol açan faktörler olmuştur. Buradaki en büyük kırılma noktası ise Rusya'nın 2022 yılında Ukrayna'da yeni bir savaşa girişmesi olmuştur. Birleşik Krallık, aynı Kıta Avrupa'nın Rusya için taşıdığı endişeler gibi, Çin'in de benzer adımları Tayvan için atabileceğini düşünmüştür. Bu süreçte Dışişleri Bakanlığı ve daha sonra Başbakanlık yapan Liz Truss, “Ukrayna'da düşülen hatayı tekrarlamamak için tüm Avrupa'nın Tayvan'a şimdiden destek vermesini” ateşli bir şekilde savunmuştur (Reuters, 2022). Kısacası Rusya-Ukrayna Savaşı'ndan sonra Londra ve Washington arasındaki dayanışma pekişmiş; ABD, Avrupa'ya desteğini yinelerken; Birleşik Krallık, Asya Pasifik'teki varlığını artırmıştır. 2022 yılının Haziran ayında yayımlanan NATO'nun yeni Stratejik Konsepti'nde “Çin tehdidine” ilk kez yer verilmiş (NATO, 2022), bu bağlamda ABD ve Birleşik Krallık, İttifak'ın yönünü Asya Pasifik'e çevirmek için birlikte çalışmaya özen göstermiştir. Ayrıca Londra Hükümeti, bölge devletleriyle olan savunma işbirliğini genişletmeye başlamış, aynı zamanda bölgedeki askeri varlığını da artırma yoluna gitmiştir. Bu noktada Birleşik Krallık'ın Asya-Pasifik'e açılmasında hegemon aktör ABD'nin baskı ve yönlendirmesi etkili olmuştur.

Birleşik Krallık'ın Asya Pasifik'teki Artan Askeri Hareketliliği

2021 yılında yayımlanan “Rekabetçi Bir Çağda Küresel Britanya” raporu, Birleşik Krallık'ın son elli yıldır uzak kaldığı Asya Pasifik'e geri dönüşü anlamına gelmiştir.

Nitekim Londra yönetimi, 1960'ların sonundan itibaren silahlı kuvvetlerini bölgeden çekmeye başlamış, fakat bunu yaparken bölgedeki kontrolünü sürdürebilmek adına Avustralya, Malezya, Yeni Zelanda ve Singapur ile Beş Güç Savunma Düzenlemesi (FPDA) imzalamıştır. 1971 yılından itibaren bölgedeki varlığını azaltan Birleşik Krallık, Brexit sonrası “Küresel Britanya” hedefi doğrultusunda hareket etmeye, ayrıca ABD’nin de baskı ve yönlendirmesiyle Asya Pasifik politikalarını geliştirmeye ve buradaki askeri varlığını artırmaya başlamıştır. 2019 yılında Uzak Doğu’da bir askeri üs için seçenekleri değerlendirmeye başlayan Londra Hükümeti, bu hedef doğrultusunda Singapur’daki deniz üssünde kalıcı bir donanma kurmaya karar vermiştir (Valencia, 2019).

FPDA ülkeleriyle her yıl düzenli olarak gerçekleşen askeri istişare toplantılarına ek olarak Birleşik Krallık hükümeti, Güney ve Doğu Çin denizlerinde devriyelerini, ayrıca bölgedeki ikili ve çok taraflı tatbikatlarının sayısını artırmaya başlamıştır. Bu tatbikatlarının çoğu Malezya ve Singapur kıyılarında yapılmakla birlikte son yıllarda Güney Çin Denizi’nde de düzenlenmeye başlanmıştır. 2021 yılının Mayıs ayında Kraliyet Donanmasına ait iki savaş gemisi “HMS Tamar” ve “HMS Spey”, Singapur’daki üsse kalıcı olarak demirlemiştir. İki geminin burada en az beş yıl boyunca konuşlandırılması planlanmıştır. Bu konuşlandırma, 1971 yılında bölgeyi terk eden Birleşik Krallık’ın Asya Pasifik bölgesindeki ilk kalıcı deniz varlığı anlamına gelmektedir.

2021 yılının Temmuz ayında, İngiliz uçak gemisi “HMS Queen Elizabeth” liderliğindeki Kraliyet Donanması’nın 21. Saldırısı Grubu, Hint-Pasifik’teki ilk operasyonel konuşlandırması için Singapur’u ziyaret etmiştir. Bununla birlikte Kraliyet Deniz Piyadelerini taşıyan yeni bir amfibi Littoral Müdahale Grubu, 2023 yılından itibaren Hint Okyanusu’na konuşlandırılmıştır. Birleşik Krallık’ın Singapur Yüksek Komiseri Kara Owen, bölgede diğer Avrupa devletlerinden daha fazla “daha kalıcı bir varlığa” sahip olmak istediklerini belirtmiştir (Loh, 2021). Benzer şekilde İngiliz Hava Kuvvetleri Komutanı Mareşal Sir Mike Wigston, hem Kraliyet Donanması hem de Kraliyet Hava Kuvvetleri’nin Güney Çin Denizi ve Hint-Pasifik bölgesindeki varlığını artıracığını açıklamıştır (Loh, 2021). Tüm bu gelişmeler, Birleşik Krallık’ın 2021 yılından itibaren Asya Pasifik stratejisinde yaşanan bazı gözle görülür değişikliklere örnek gösterilebilir.

Bunlara ek olarak Birleşik Krallık, 2023 yılında Japonya’yla “Karşılıklı Erişim Anlaşması” imzalayarak bölgedeki etkinliğini genişletmeye çalışmıştır. Savaş zamanlarında liman ve hava üslerinin ikmal ve konaklama için kullanılmasına izin veren bu anlaşmalar, özellikle Japonya’nın son yıllarda başvurduğu askeri işbirliği yöntemi olarak dikkat çekmiştir. Birleşik Krallık, Hindistan’la da benzer

bir erişim anlaşması imzalamak için çaba göstermektedir. 2021 yılında ABD ve Avustralya ile kurulan AUKUS ittifakı başta olmak üzere bu tür askeri-güvenlik anlaşmaları, Londra'nın Asya-Pasifik'te hegemon aktör Washington'la uyumlu bir politika geliştirmek istediği şeklinde yorumlanabilir.

Birleşik Krallık'ın Asya Pasifik'teki Yeni Askeri Güç Politikaları

Asya Pasifik'teki güç rekabeti, 2020 yılından itibaren Birleşik Krallık'ın yanı sıra Kıta Avrupası ülkelerinin de bölgeyle ilgili vizyon belgelerini yayımlamasıyla birlikte kademeli bir şekilde derinleşmiştir. Birleşik Krallık'ın Asya Pasifik'teki artan diplomatik, ekonomik ve askeri angajmanı, 2021 yılının Eylül ayında AUKUS adıyla bir savunma ittifakının kurulmasıyla daha da pekişmiştir. Fakat devam eden süreçte Rusya-Ukrayna Savaşı'nın patlak vermesi, Birleşik Krallık'ın bölgedeki askeri politikalarını geriletmiş ve hedeflerin uygulanmasını zorlaştırmıştır. Nitekim Birleşik Krallık, Asya Pasifik için öncelikli bir endişe kaynağı olan Çin yerine esas olarak Avrupa'nın güvenliğine birincil tehdit oluşturan Rusya'yla mücadeleye odaklanmak durumunda kalmıştır. Bu durum, Birleşik Krallık'ın kendi toprakları dışında küresel düzlemde gücünü yansıtabilmesi ve sürdürebilmesi (küresel güç projeksiyonu) bakımından son derece yetersiz kaldığını, daha ziyade “orta ölçekli güç” çerçevesinde hareket edebildiğini ortaya koymuştur. Nitekim, bu noktadan itibaren Asya Pasifik'e yeni donanma grupları göndermek, buradaki konuşlandırmasını artırmak ve sürdürebilmek, Birleşik Krallık için en büyük zorluklardan biri olmuştur. Başka bir deyişle Londra'nın hem Avrupa-Atlantik bölgesi hem de Asya Pasifik'te eş zamanlı olarak askeri varlığını artırması ve sürdürülebilir bir strateji geliştirmesi gerekmiştir. Fakat Birleşik Krallık'ın bunları tam olarak hayata geçirebilmesi için yeterli ekonomik kaynak ve askeri kapasitesinin olmadığı ortaya çıkmıştır. Bu yüzden ki Birleşik Krallık, müttefik devletlerle dayanışmayı artırma, “ortak düşmanlara (Rusya ve Çin)” karşı güç ve görev paylaşımı yapma ve aynı zamanda bölgedeki varlığını kademeli olarak artırma stratejisi belirlemiş gibi görünmektedir.

Yukarıdaki düşünceleri desteklemek için Birleşik Krallık'ın toplam askeri gücü ve dünyadaki askeri üslerine dair bilgilerin verilmesi faydalı olacaktır. Buna göre; Birleşik Krallık, dünyanın en büyük yedinci silah ihracatçısıdır (George ve diğerleri, 2025, s. 2). Dünya çapında, Brunei'den Belize'ye, Kenya'dan Umman'a ve Atlantik Okyanusu'ndan Hint Okyanusu'na kadar en az yirmi askeri üssü vardır. Büyük askeri üslerden farklı olarak küçük askeri tesis ve personel varlığı açısından bakacak olursak, İngiliz Ordusu'nun kırk iki farklı ülkede bulunan yaklaşık yüz kırk beş deniz aşırı askeri tesiste konuşlanmış personeli vardır (Miller, 2025). Kıbrıs'taki on yedi tesis de dahil olmak üzere altmış tanesi doğrudan İngiliz Silahlı Kuvvetleri tarafından yönetilmektedir. On altı üsse ev sahipliği yapan Umman ve on beş üssün

bulunduğu Suudi Arabistan da dahil olmak üzere 69'u üssün bulunduğu müttefik ülkeler tarafından işletilmektedir. Ayrıca İngiliz Ordusu; Irak, Libya, Pakistan, Somali, Suriye ve Yemen olmak üzere en az altı bölgede "faaliyet" yürütmektedir (Soas Spirit, 2019).

"Küresel Britanya'nın" en yakın müttefiki ABD'nin dünya çapında 80 farklı ülkede yaklaşık 30 büyük üssü vardır (Buchholz, 2021). Buna karşılık Çin, büyük güçler içerisinde en az denizaşırı üsse sahip olan ülkedir ve şu anda yalnızca Cibuti'de bir üssü bulunmaktadır. Çin'in ayrıca Afganistan sınırına yakın Tacikistan'da küçük bir askeri üsse sahip olduğu bilinmektedir. Gelecekte Çin'in Ekvator Ginesi, Namibya, Kamboçya, BAE, Kenya, Tanzania, Seyşeller, Pakistan, Myanmar, Sri Lanka, Endonezya, Singapur Kiribati, Solomon Adaları ve Vanuatu gibi ülkelerde askeri üsler kurabileceği düşünülmektedir (Economist, 2022). Dolayısıyla Birleşik Krallık'ın, Çin'in sürekli yayılan bu askeri gücüne karşı koyabilmesi için dünyanın farklı kıtalarındaki, özellikle Pasifik'teki varlığını artırması gerekecektir. Halihazırda bakıldığında Birleşik Krallık'ın Brunei'de bir askeri eğitim kampı ve son dönemde Singapur'da artan bir donanma varlığından söz edilebilir.

1997 yılında Hong Kong'un teslim edilmesinden bu yana Brunei'deki garnizon, Birleşik Krallık'ın Pasifik'te kalan tek askeri üssü olarak kabul edilmektedir. 1959 yılında kurulan Brunei Üssü'nde bulunan "İngiliz Orman Harp Eğitim Okulu", İngiliz Ordusu'nun orman savaşı konusundaki ana eğitim alanlarından biridir. Söz konusu üste, İngiliz Ordusu ve Kraliyet Deniz Piyadeleri için orman savaşı eğitimleri yürütülmektedir. Biri hafif piyade taburu olmak üzere iki taburdan ibaret olup bölgedeki herhangi bir savaş ihtimaline karşılık denizaşırı askeri sevkiyata hazır bulundurulmaktadır. Daha önceleri Brunei merkezli taburdan Afganistan ve Doğu Timor'a birkaç kez konuşlandırma yapılmıştır. Singapur'un Sembawang kentinde bulunan askeri tesis ise bölgedeki Kraliyet Donanması ve diğer müttefik gemilerine yakıt ve diğer malzemeleri sağlamaktadır. Bu, 1971 yılından beri FPDA himayesinde tutulan bölgedeki tek kalıcı Kraliyet Donanması varlığıdır. Uzun yıllar bir onarım ve lojistik destek tesisi olarak görev yapan Singapur'daki Kraliyet Donanma üssü, Birleşik Krallık'ın Pasifik'e stratejik bir açılım başlattığı son döneme kadar yeterince kullanılmamıştır.

Brexit sonrası süreçte Singapur üssünü ziyaret eden ve burada görev yapan İngiliz donanma gemilerinin sayısı hızla artmıştır. Bu süre zarfında donanmaya ait "HMS Sutherland", "HMS Albion", "HMS Argyll" ve "HMS Montrose" firkateynleri bu üste konuşlandırılmıştır. Bu konuşlanma, 1950'lerdeki Kore Savaşı'ndan bu yana Birleşik Krallık'ın bölgeye en fazla savaş gemisi konuşlandırması olarak kabul edilmektedir. Bu dönemde tesis, Birleşik Krallık'taki tüm deniz üslerinden daha fazla lojistik ve yakıt desteği sağlamıştır (Royal Navy, 2019).

Birleşik Krallık-Çin İlişkilerinde Yaşanan Değişim

İkili ilişkilerde 2010 yılından günümüze yaşanan değişim dikkat çekmektedir. 2010 yılında Muhafazakar Parti'nin göreve gelmesiyle birlikte David Cameron'un başbakanlık yaptığı 2010-2016 döneminde Birleşik Krallık-Çin ilişkileri, "Altın Çağ" olarak nitelendirilmekteydi. Bu dönemde Avrupa ülkelerinde henüz Çin'e karşı günümüzdeki kadar büyük bir eleştiri yokken Cameron, Kasım 2010 tarihinde, dört kabine bakanı ve yaklaşık elli İngiliz iş liderinden oluşan bir delegasyonla birlikte Çin'i ziyaret etmiştir (GOV UK, 2010). Bu dönemde ikili ilişkilerin gündeminde Kuşak ve Yol Projeleri de yer almıştır. 2015 yılında Çin Devlet Başkanı Şi Cinping'in Londra'yı ziyaret etmesiyle ikili ilişkiler en üst noktaya ulaşmıştır. Cameron'un 2016 yılındaki istifasından sonra küresel konjonktür hızla değişmiş ve Batı'nın Çin'e bakış açısı da giderek kötüleşmeye başlamıştır. Bu değişim, ABD Başkanı Donald Trump'ın radikal bir Çin stratejisi izlemesiyle daha da ivme kazanmıştır.

Nitekim Boris Johnson döneminde Çin, "sistemik bir rakip" olarak kategorize edilmiş ve daha sonra gelen Başbakan Liz Truss, bunu bir adım daha öteye taşıyarak "tehdit" seviyesine yükseltmiştir (Reuters, 2022). Truss Hükümeti, attığı bu adımla birlikte Avrupa ülkelerinin Çin'e karşı mücadele edebilmesi için bir altyapı oluşturmak istemiştir. Bu tür nitelendirmeleri daha önce ABD Başkanı Donald Trump, İran için yapmış, Tahran'a ekonomik yaptırımlar getirmiş ve iki ülke pek çok defa savaşın eşiğinden dönmüştür. Birleşik Krallık'ın Çin'i resmi olarak düşman kategorisine koyması da Tayvan'daki olası bir savaşa hazırlık stratejisi olarak görülebilir. Londra, Ukrayna'ya destek olunması konusunda çok geç kalındığını ve bu yüzden Tayvan'a çok daha erkenden yardımda bulunulması gerektiğini savunmaktadır. Buna hazırlık yapmak için Londra Hükümeti, öncelikle Çin'i tehdit olarak kategorize etmiştir. Yine bu süreçte NATO'nun Madrid Zirvesi'nde kabul edilen yeni Stratejik Konsept'te Rusya'nın yanı sıra Çin'den de "stratejik rakip" olarak bahsedilmiştir (NATO, 2022). Bu bağlamda Londra, aynı Ukrayna örneğinde olduğu gibi, Batılı güçlerin Tayvan etrafında kenetlenmesini ve Çin'e karşı ortak bir cephe oluşturmasını istemiştir. Bu politikalar, "yarı-çevre" ülkesi Birleşik Krallık'ın merkezdeki hegemon aktör ABD'nin etkisi ve yönlendirmesi altında kaldığını ve Çin politikalarında onun yolunu takip etmeye başladığını açıkça ortaya koymuştur.

Liz Truss Hükümeti'nin istifasından sonra göreve gelen Rishi Sunak, Çin'e yönelik siyaseti yönetmekte oldukça zorlanmıştır. Daha önceleri Ekonomi Bakanlığı yapan ve Başbakanlık koltuğuna oturmadan önce Çin'le yapıcı bir diyalog çağrısı yapan Rishi Sunak, göreve geldikten sonra bu duruşunu değiştirerek Çin'le mücadele edilmesi gerektiğini açıklamıştır (Bhaya, 2022). Burada Birleşik Krallık'ın dış politikadaki çıkarlarının Çin'le mücadele etmeyi gerektirdiği bir kez daha anlaşılmıştır. Dönemin

şartlarına göre hareket etmek isteyen Birleşik Krallık, hegemon aktör ABD'yle uyumlu bir şekilde Çin'e karşı radikal bir tutum takınmayı arzulamıştır. Yedi yıl siyasetten uzak kaldıktan sonra 2023 yılında Dışişleri Bakanı görevine atanan David Cameron, göreve başlamasının ardından başbakanlık dönemine kıyasla çok farklı bir Çin siyaseti takip etmeye başlamıştır. Bu siyaset değişikliği kendisine sorulduğunda Cameron, "Görüşlerim değişti, çünkü dönemin şartları değişti" demiştir (Lawyer ve Allen-Ebrahimian, 2023). Dış politikada Çin'e karşı takınılan şahin tutumun yansımaları, Tayvan meselesinde daha açık şekilde görülmüş ve ABD'yle uyumlu şekilde yürütülmek istenen Asya-Pasifik politikaları önemli bir sınava tabi tutulmuştur.

Birleşik Krallık'ın Tayvan Politikası: ABD'yle Rekabet ya da İşbirliği

27 Nisan 2022 tarihinde dönemin Dışişleri Bakanı Liz Truss, NATO'nun küresel tehditlerle mücadele etmeye hazır olması ve bu anlamda Tayvan'ı da koruması gerektiğini açıklamıştır (Politico, 2022). Bu bağlamda Truss, Batı'nın Çin'e karşı ekonomik ambargolar uygulayabileceğini ve Tayvan'a yardım etmek için silah göndermesi gerektiğini söylemiştir (Dailymail, 2022). Burada ABD ve Birleşik Krallık için en temel endişe; Çin'in Tayvan'a coğrafi yakınlığı, donanmasının kapasite ve teknoloji olarak üstünlüğü, diğer taraftan kendilerinin Tayvan'a destek olacak yakın üslerinin sınırlı ve az sayıda olmasıdır. Nitekim Birleşik Krallık'ın Asya Pasifik'teki sınırlı donanma ve diğer askeri varlığıyla ABD'ye gerekli desteği veremeyeceği tahmin edilmektedir.

Financial Times'ın haberine göre; ABD'den üst düzey yetkililer, 2022 yılının Mart ayının başlarında İngiliz Hükümeti temsilcileriyle Tayvan konusunda bir toplantı düzenlemiştir. Görüşmede, Çin'le Tayvan üzerinden çıkacak olası bir savaşta Birleşik Krallık'ın ABD'ye nasıl yardımcı olacağı üzerinde durulmuş ve konuyla ilgili acil durum senaryoları ve eylem planları ele alınmıştır (Shuo, 2022). Bu bağlamda taraflar, söz konusu toplantıda, Tayvan ve çevresinde sürekli artan "Çin tehdidinin" azaltılması hedefi doğrultusunda alabilecekleri tedbirleri masaya yatırmışlardır. Bu görüşmelerden iki ay sonra dönemin Dışişleri Bakanı Liz Truss, NATO'nun Tayvan'ı koruması gerektiğini söylemiş ve "küresel bir NATO"ya duyulan ihtiyaçtan söz etmiştir (Politico, 2022). Nitekim Londra yönetimi, Avrupa-Atlantik çizgisinin de dışına çıkarak yeni bir Pasifik vizyonu ortaya koymaya çalışmıştır. Tayvan'ın savunulmasında Amerikan ordusunun, özellikle donanmasının ve hava gücünün Çin donanmasına karşı yetersiz kalacağına dair raporlar vardır (Kitfield, 2021) ve bu durum ABD'nin Birleşik Krallık'ı Pasifik bölgesinde kendisine yardıma çağırmasında etkili olmaktadır.

Amerikan Ordusu'nun Tayvan'ı korumak için mevcut harekât lojistiği ve bunu sürdürme kabiliyetinin yetersiz kalacağı söylenebilir. Lojistik-ikmal sorununa ek

olarak ABD Donanması'nın Çin'e kıyasla daha zayıf olduğu vurgulanmaktadır. Buna göre raporda Amerikan donanma ekipmanlarının ve savaş kabiliyetinin Çin'in sürekli gelişen ve modernize edilen donanmasının gerisinde kaldığı belirtilmiştir. Bu anlamda ABD'nin burada hesaba kattığı en önemli faktör Çin'in askeri kapasitesidir. Çin'in dünyanın en büyük donanmasına sahip olduğu tahmin edilmektedir. Çin'in ABD'ye üstün gelmesi sadece konvansiyonel kapasiteden kaynaklı değildir, aksine burada askeri teknoloji ve savaş yetenekleri önem kazanmaktadır. Savaş simülasyonlarına dayanan bazı raporlarda ABD'nin Çin karşısında hızlı bir yenilgi aldığı ortaya konulmaktadır (Kitfield, 2021). Gerçeğe olabildiğince yakın kurgulanan bu savaş oyunları, ABD'nin Tayvan politikasının şekillenmesini sağlamaktadır. Kâğıt üstünde Çin galip geldiği için ABD, son yıllarda Tayvan'ın Çin'e karşı savunulmasına yardımcı olabilmesi için başta Birleşik Krallık olmak üzere müttefiklerinden askeri destek arayışlarına yönelmiştir.

“Birleşik Krallık'ın Asya Pasifik'te ABD'yle birlikte mi hareket ettiği, yoksa ondan ayrı bir gündeminin mi olduğu” sorusuna cevap aramak gerekirse şunlardan bahsedilebilir. Birinci görüşe göre Londra yönetimi, Brexit sonrası düşüşe geçen küresel konumunu yeniden yükseltmek için büyük imparatorluk hedeflerine geri dönmektedir. Bu yüzden, Avrupa-Atlantik arasında sıkışıp kalan rolünü yeniden küresel bir düzeye taşımak istemektedir. 2021 yılında yayımladığı “Rekabetçi Bir Çağda Küresel Britanya” raporu buna işaret etmektedir. İkinci görüşe göre Birleşik Krallık, ABD'nin hegemonyası altında veya onun yönlendirmesiyle bölgeye açılmaktadır. Bu düşünceye göre Birleşik Krallık, Tayvan'ın Çin'e karşı savunulmasında ABD'ye yardımcı olacaktır. Daha genel anlamda Londra yönetimi, ABD'ye destek olmak adına Asya Pasifik stratejinde birtakım değişikliğe gitmiştir. Esasında bu iki görüş de doğru kabul edilebilir. Bu bağlamda, “yarı-çevre” ülkesi Birleşik Krallık, merkez hegemon aktör olan ABD'nin Asya Pasifik politikalarına destek olmakta, fakat aynı zamanda kendi çıkarları doğrultusunda onunla rekabet edebilmektedir.

Bulgular ve Tartışma

Askeri ve ekonomik kapasite bakımından halihazırda süper güç olma potansiyeli bulunmayan Birleşik Krallık'ın özellikle Asya Pasifik'te ABD'ye destek olmasının oldukça zorlaştığı anlaşılmaktadır. Bunun sebebi, Londra'nın küresel güç projeksiyonu geliştirip sürdürebilme kapasitenin olmaması ve daha ziyade “orta ölçekli güç” seviyesinde kalmasıyla açıklanabilir. Bu gerçeklik, 2022 yılında patlak veren Rusya-Ukrayna Savaşı'yla daha belirgin hale gelmiştir. Başka bir deyişle Birleşik Krallık, Brexit süreciyle birlikte küresel güç projeksiyonu geliştirmek istemiş, ancak 2022 yılında patlak veren Rusya-Ukrayna Savaşı sebebiyle odağını Avrupa'ya yöneltmek durumunda kalmıştır.

Batı dünyasında Çin’le ilgili görüşlerin 2010’lu yılların sonuna doğru hızla değişmeye başlaması, Birleşik Krallık’ın politikalarında da gözlemlenmiştir. NATO dahil olmak üzere Avrupa ve Atlantik eksenindeki uluslararası kuruluşlar, ayrıca devlet ve birey (lider) düzeyindeki aktörler, Çin’i giderek “sistemik rakip” veya “tehdit” olarak nitelendirmeye başlamıştır. NATO’nun Çin’e doğru yönlendirilmesi çabalarında büyük oranda hegemon aktör ABD ve “yarı-çevre” ülkesi Birleşik Krallık’ın etkili oldukları ileri sürülebilir. Bu süreçte Kıta Avrupası ülkeleri, Asya Pasifik’e dönük kendi strateji belgelerini yayımlamaya başlamış ve eş zamanlı olarak bölgedeki askeri varlıklarını da artırmışlardır. Kıta Avrupası ülkelerinden farklı olarak Birleşik Krallık’ın Çin ve Tayvan meselesine özel bir önem atfettiği, bir strateji geliştirmeye çalıştığı ve daha evrensel bir bakış açısı sergilediği anlaşılmıştır. ABD’yle birlikte “Küresel NATO” fikrini güçlü şekilde savunması, bunun göstergesi kabul edilebilir.

Birleşik Krallık’ın Asya Pasifik’teki askeri politikaları, hegemon aktör ABD’yle hem işbirliği hem rekabet içerisinde şekillenmektedir. Örneğin Birleşik Krallık’ın hem AUKUS’un hem “Beş Göz (Five Eyes)” istihbarat ağının genişletilmesi konusunda ABD’yle uyum içerisinde olmakla birlikte daha sıkı-katı bir tutum sergilediği gözlemlenmektedir. Bu bağlamda Birleşik Krallık’ın yeni üyelerin katılımına mesafeli yaklaştığı ve bu durumun Çin ve Tayvan’a karşı yürütülen askeri hazırlıkları geciktirdiği söylenebilir. Bununla birlikte Ukrayna’daki savaşın ilerleyişi ve askeri stratejilerde ABD ve Birleşik Krallık’ın koordinasyon içinde olmakla birlikte iki aktörün Avrupa’nın güvenliğiyle ilgili birtakım görüş ayrılıkları yaşadıkları düşünülmektedir. Benzer bir çatışmanın Asya Pasifik konusunda yaşandığı ileri sürülebilir. ABD, Asya Pasifik’in güvenliğinin artık öncelikli olması gerektiğini savunmakta, bu bağlamda Avrupa’nın yüzünü Çin ve Tayvan meselesine dönmesini arzulamaktadır. Her ne kadar Liz Truss Hükümeti, bu düşünce etrafında Birleşik Krallık’ın ve Avrupa’nın Tayvan meselesine odaklanması gerektiğini radikal bir şekilde savunsada bu şahin tutumu, başbakanlık koltuğunu kaybetmesinde etkili olmuştur. Truss’ın ardından Çin konusunda daha ılımlı bir tutum benimseyen Rishi Sunak göreve gelmiştir. Sunak’ın tutumu ilk aşamada ılımlı kalsada daha sonra ABD’yle uyumlu şekilde daha keskin bir hale bürünmüş, daha açık bir ifadeyle hegemon aktörün ve dönemin şartlarına uygun hale getirilmiştir. Yine de Ukrayna’daki savaş devam ettiği sürece Birleşik Krallık’ın önceliği Avrupa’nın güvenliği ve Rusya’yla mücadele olmaya devam edecektir. Bunun sebebi, yukarıda belirtildiği gibi, Londra’nın küresel güç yansıtma kapasitesinin sınırlı olmasıdır.

Birleşik Krallık, Asya Pasifik’te hegemon aktör ABD’ye destek olan “yarı-çevre” ülkesi olarak konumlanmaktadır. Bu doğrultuda Birleşik Krallık hükümeti ve karar alma sürecinde etkili olan kurumların hazırladıkları “Küresel Britanya” ile ilgili raporlar, uygulamada hegemon aktör ABD’nin politikalarına destek olan stratejilere

dönüşmektedir. Bu doğrultuda Çin, Birleşik Krallık tarafından ötekileştirilmekte ve bir “tehdit” konumuna yerleştirilmektedir. “Tehdit” olarak nitelendirmek suretiyle bu tür hedef gösterme eylemleri, hegemon aktör ABD’nin davranış biçimlerini yansıtmaktadır. Ayrıca Birleşik Krallık’ın ABD’yle birlikte Tayvan’ın askeri olarak savunulmasını güçlü şekilde savunması ve bu yönüyle Kıta Avrupası ülkelerinden gözle görülür biçimde ayrışmaları dikkat çekicidir. Dahası NATO’nun yönünün Asya Pasifik’e çevrilmesi ve bu konuda müttefiklere baskı yapılması konusunda ABD’nin Birleşik Krallık’ı ikna etmesi ve onu yönlendirmesi söz konusu olabilir.

Birleşik Krallık’ın Asya Pasifik politikaları, daha özel anlamda ise Çin ve Tayvan örneklerinden yola çıkarak ABD’den bağımsız bir güç projeksiyonu olduğunu iddia etmek için en güçlü emare; Brexit sonrası “Küresel Britanya” idealiyle farklılaşan bölge politikalarıdır. Bu idealin resmi bir hükümet politikası haline gelmesi, Birleşik Krallık’ın yeniden “Güney Batmayan İmparatorluk” sloganıyla anılan eski hegemon konumuna dönmek istediği şeklinde yorumlanmaktadır. Fakat bu idealin gerçekleşebilmesi için öncelikle Birleşik Krallık’ın ulusal kapasite bakımından, özellikle siyasi, ekonomik, askeri, teknolojik, kültürel ve diğer alanlarda bir süper güç haline gelebilmesi gerekmektedir. Süper güç olabilmek için önemli bir gösterge olan dünyanın en büyük ekonomisi, en büyük ordusu ve diğer sektörlerdeki liderlik sıralamasında Birleşik Krallık’ın ilk beş ülke arasına girmekte zorlandığı bilinmektedir. Bu kapasite yetersizliği nedeniyle Birleşik Krallık’ın dış politika davranışları, çoğunlukla “orta ölçekli güç” kategorisinde kalmaktadır. 2021 yılında “Küresel Britanya” açılımı yaptıktan kısa süre sonra Ukrayna’daki savaşa yardımcı olabilmek için Avrupa’ya odaklanmak durumunda kalması, bunun en net göstergesi sayılabilir.

Birleşik Krallık’ın Asya-Pasifik’teki askeri politikalarını hegemonyayla ilgili teorik tartışmalar çerçevesinde ele aldığımızda, öncelikle realist teorideki güç maksimizasyonu ve güç dengesi yaklaşımlarına değinmek gerekir. Buna göre uluslararası sistemdeki güç dengesi, Çin’in lehine ve Batı’nın aleyhine olacak şekilde bozulmaktadır. Bu durumda kendisini tehdit altında hisseden Batılı güçlerden biri olan Birleşik Krallık, bu “yükselen güce” karşı dengeleyici bir koalisyon oluşturma ve gücünü artırma yoluna gitmektedir. Dolayısıyla sistemde güç dengesi ve istikrar yeniden sağlanıncaya kadar Birleşik Krallık’ın Asya-Pasifik’teki güç arayışları da devam edecektir. Ayrıca realist teoride ABD’nin hegemonik konumu da Birleşik Krallık veya Çin gibi aktörler tarafından aşındırılabilir. Dolayısıyla Birleşik Krallık, öncelikle kendi çıkarlarını takip edeceği için Asya-Pasifik’te ABD’yle rekabet ederek onun hegemonik konumunu zayıflatmak isteyebilir. Benzer şekilde ABD, Asya-Pasifik’te kendi hegemonyasını korumak ve sürdürebilmek için Birleşik Krallık dahil olmak üzere tüm aktörlerle rekabet etme eğiliminde olacaktır.

Geleneksel paradigmada neo-realist ve neo-liberal teoriye göre; ABD, hegemonik güç olarak sistemde istikrar yaratırken; Birleşik Krallık, bu düzen içerisinde yalnızca “ikincil bir güç” rolünde kalmaktadır. Bu yönüyle Birleşik Krallık’ın Asya-Pasifik’teki askeri politikaları, sisteme “meydan okuyan” Çin’in konumunu zayıflatacağı için, yalnızca Amerikan hegemonyasını destekleyen bir hüviyete bürünecektir. Başka bir ifadeyle Birleşik Krallık, sistemdeki “hegemonik güç” olan ABD’nin Asya-Pasifik’teki politikalarını desteklemekte ve bu sayede sistemdeki istikrar ve güvenliğine katkıda bulunmaktadır. AUKUS gibi ittifaklar kurmak suretiyle Birleşik Krallık, hegemon güç ABD’nin yükünü azaltan bir strateji izlemektedir. Dolayısıyla Birleşik Krallık burada hegemon değil, hegemonik düzenin sürdürücülerinden biridir. Bu açıdan bakıldığında Birleşik Krallık, “orta ölçekli küresel aktör” olmakta ve buna uygun stratejiler izlemektedir.

Gramsciye hegemonya açısından bakıldığında, ABD, Asya-Pasifik’teki ideolojik ve kültürel hegemonyasını birtakım ikna (rıza) araçları ve zor (güç) kullanmak suretiyle bölgedeki diğer aktörler üzerinde baskınlık kurabilmektedir. Birleşik Krallık ise ABD merkezli liberal kapitalist düzenin parçası olup Asya-Pasifik’te onun hegemonyasını sürdürmesine yardımcı olan “organik aktörlerden” biridir. Bu açıdan Birleşik Krallık’ın Asya-Pasifik politikalarında savunduğu “kurallara dayalı düzen”, “deniz seyrüsefer serbestliği ve güvenliği” ve “Özgür ve Açık Hint-Pasifik” gibi söylemler, ABD merkezli küresel kapitalist düzenin güçlendirilmesi ve yeniden üretimi için kullanılan, meşruiyet sağlamak için “evrensel değerler” gibi sunulan, fakat gerçekte rıza üretiminin bir parçası olan araçlardır. Neo-Gramsciye yaklaşım açısından bakıldığında Birleşik Krallık’ın kapitalist liberal düzende kurumlar ve ittifaklar aracılığıyla Amerikan hegemonyasına verdiği desteğe dikkat çekmek gerekir. Bu açıdan Birleşik Krallık’ın Asya-Pasifik politikaları, Batı merkezli mevcut kapitalist düzenin sahip olduğu kurumsal araçlar, söylemler ve ittifaklar yoluyla Amerikan odaklı hegemonik bloğun yeniden üretimine katkıda bulunmaktadır.

A.F.K Organski’nin Güç Geçişi Teorisi bakımından değerlendirildiğinde, “güçlü ve memnun olmayan” ve “büyük güç” kategorisinde yer alan Çin’in “baskın/hegemon güç” konumundaki ABD’ye yaklaşması, dünyada savaş ihtimalini artırmaktadır. Bu bakımdan ABD ve Çin arasında güç dengesinin oluşmaya başlaması, küresel barış ve istikrar ortamının bozulmasına yol açmaktadır. Bu noktada Birleşik Krallık’ın da “güçlü ve memnun olmayan” kategorisinde yer aldığı ileri sürülebilir. Bu bağlamda Birleşik Krallık’ın Asya-Pasifik’teki askeri politikaları, sistemdeki güç dengesini aşındıran ve dolayısıyla (hegemonik) savaş ihtimalini artıran faktörlerden biri sayılabilir.

Birleşik Krallık’ın “Küresel Britanya” idealini ve Asya Pasifik’teki askeri politikalarını en uygun biçimde açıklayan görüş, Wallerstein’in Dünya Sistem Analizi olabilir. Bu

açıdan ele aldığımızda, merkezdeki hegemon güç ABD, “yarı-çevre” ülkelerinden Birleşik Krallık üzerinde etkinlik kurmakta ve onu kontrol etmektedir. “Merkez ülke” ABD’nin baskısı altında olan “yarı-çevre” ülkesi Birleşik Krallık, “çevre” sindeki ülkelere baskı yapmakta ve kendisinin de birer “çevre ülke” sine dönüşmesini engellemek ve “merkez ülke” olmak için çabalamaktadır. Bu doğrultuda Asya-Pasifik dahil olmak üzere tüm havzalarda “merkez güç” ABD ile “yarı-çevre” ülkesi Birleşik Krallık arasında sürekli bir mücadele ve rekabet ortamı doğmaktadır. Ayrıca Birleşik Krallık gibi “yarı-çevre” ülkeleri arasındaki sürekli rekabet ortamı, zamanla ABD’nin merkez konumunu aşındırmaktadır. ABD, bunu önlemek için “yarı-çevre” üzerinde daha fazla baskı ve etkinlik kurmak isteyecektir. Bu da kaçınılmaz olarak Asya-Pasifik’te Birleşik Krallık ile ABD arasındaki rekabeti derinleştirecektir.

Sonuç

Birleşik Krallık’ın dış politikası, hükümeti yöneten partiler, liderler ve onların söylemlerinin çok daha ötesinde ülkenin ulusal ve uluslararası çıkarları etrafında belirlenmektedir. Hükümetler ve liderler değişse bile Birleşik Krallık’ın küresel çıkarları kendine özgü bir çizgi takip etmektedir. Birleşik Krallık’ın bu yüksek çıkarları, hükümetlerin veya başbakanların değişmesinde dahi etkili olabilmektedir. Tarihte benimsediği “Büyük Britanya” mefkuresini halen canlı tutabilen Birleşik Krallık, bu yüzden günümüzde de halen küresel güç projeksiyonları geliştirmeye çalışmakta ve bunun etkileri son yıllarda Asya Pasifik, Çin ve Tayvan politikalarında daha net görülebilmektedir.

Hegemon olduğu yüzyıllarda diğer devletler üzerinde baskın davranışlar sergileyen ve gücünü onlara kabul ettiren Birleşik Krallık, tarihten aldığı bu davranış biçimini günümüzde de sürdürme eğilimindedir. Bunun sebebi Londra’nın yüzyıllar boyunca büyük güçlerle rekabet etmesiyle yakından ilişkilidir. Nitekim ABD, özellikle 20. yüzyılın ikinci yarısında süper güç konumuna yükselmiş ve BM sistemi vasıtasıyla hegemon konumunu pekiştirmiş, Birleşik Krallık ise dünyadaki sömürgelerini hızla kaybetmiş ve Soğuk Savaş döneminde hegemon konumunu kaybetmiştir. Buna rağmen Birleşik Krallık, BM Güvenlik Konseyi’nde veto yetisine sahip olan beş daimi ülke arasında yer aldığı için büyük güç konumunu koruyabilmiş ve bu açıdan hiyerarşik/yapısal bir avantaja sahip olmuştur.

Soğuk Savaş’ın bitişiyle iki kutuplu dönemin sona ermesi, 1990’lı yıllar boyunca Avrupa’nın yanı sıra Çin ve Rusya gibi güç merkezlerinin dünya sisteminde yükselişi ve 21. yüzyılda çok kutuplu bir dünyanın ortaya çıkmasıyla birlikte Birleşik Krallık, transatlantik ilişkilerin belirleyici aktörü olarak Avrupa içerisinde güç kazanmaya başlamıştır. Çin’le ilişkiler konusunda Kıta Avrupası’ndan çok daha farklı bir yol

izleyen Londra Hükümeti, Brexit süreciyle eş zamanlı olarak Kuşak ve Yol Girişimi projelerine yoğun ilgi göstermiş ve bu konuda Pekin’le işbirliğini geliştirmeye çalışmıştır. Bu süreçte ABD’de Donald Trump’ın göreve gelmesi ve Çin’in giderek “hedef” olarak gösterilmesi, Anglosakson ülkelerin Pekin’e karşı politikalarını giderek sertleştirmesinde etkili olmuştur. Bu durum, hegemon aktör ABD’nin “yarı-çevre” ülkeleri olan diğer Anglosakson ülkeleri üzerindeki etki ve kontrolünün birer yansıması olmuştur. Nitekim Çinli telekomünikasyon şirketi Huawei, ilk önce ABD’de ve daha sonra sırasıyla Anglosakson ülkelerde 5G ağlarından çıkarılmıştır. Ayrıca 2022 yılında İngiltere iç siyasetindeki en önemli tartışma konularından birisi de Pekin’in dış politikada nasıl konumlandırılacağı olmuş, bu bağlamda çoğunlukla “sistemik rakip” veya “bir numaralı tehdit” nitelendirilmeleri kullanılmıştır. Bu da Birleşik Krallık’ın Asya-Pasifik politikalarında hegemon aktör ABD’nin etkisinde kalmasının birer örneği olmuştur. Aynı zamanda bu nitelendirme, Londra Hükümeti’nin “Küresel Britanya” ideali doğrultusunda küresel güç projeksiyonu geliştirmeye çalıştığını, bu kapsamda Çin ve Tayvan meselelerine odaklanacağını işaretleri olmuştur.

Birleşik Krallık’ın küresel düzeyde güç yansıtma kapasitesinin son derece sınırlı olduğu, 2022 yılında patlak veren Rusya-Ukrayna Savaşı’yla birlikte net şekilde ortaya çıkmıştır. 2021 yılında ilan edilen “Küresel Britanya” açılımından yalnızca bir yıl sonra ortaya çıkan bu gelişme sonrası Londra Hükümeti, gücünü ve odağını yeniden Avrupa’ya çevirmek durumunda kalmış ve bu durum, onun yalnızca “orta ölçekli güç” stratejisi izleyebileceğini ortaya koymuştur. Bu bakımdan Birleşik Krallık’ın Asya-Pasifik’teki askeri politikaları da çoğunlukla Amerikan hegemonyası ve çıkarlarının sürdürülmesine katkı sağlamıştır. “Küresel Britanya” ideali, her ne kadar hegemonya arayışlarını çağrıştırıyor olsa da Birleşik Krallık’ın küresel düzeyde güç yansıtma kapasitesinin buna imkan vermediği, yalnızca yakın çevresinde (Avrupa’da) sınırlı ve orta ölçekli güç stratejisi geliştirebildiği görülmektedir. Nihai olarak Birleşik Krallık, Asya-Pasifik’te hegemon güç ABD’yi destekleyen birer “yarı-çevre” ülkesi olarak konumlanmaktadır. Fakat Birleşik Krallık, Asya-Pasifik’te sürekli sömürülen ve baskılanan “çevre” ülkesine dönüşmekten kurtulmak ve merkez konumuna erişmek için ABD’yle rekabet edebilmektedir. Bu anlamda Birleşik Krallık’ın Çin ve Tayvan politikaları da Asya-Pasifik’te merkez hegemon olma rekabetinin birer yansıması olarak görülebilir.

The United Kingdom's Military Policies in the Asia-Pacific Region in the Context of Its Pursuit of Hegemony: The Case of China and Taiwan

Cenk Tamer

Introduction

The ways in which states seek to become hegemonic or exert dominance over other states can manifest in different areas. In this context, significant changes and activity have begun to occur in the United Kingdom's military policies in the Asia-Pacific region, as well as in its policy toward China and its strategy in Taiwan, in parallel with the "Global Britain in a Competitive Age" report published by the UK in July 2021. The study's main hypothesis is based on the idea that with the Brexit process, the UK turned toward seeking global hegemony, that its effects were seen in both European and Asia-Pacific politics, and that it was therefore able to compete with the United States in some areas. The study will employ quantitative and qualitative research, data and discourse analysis, and a case study methodology.

Literature Review

It is noticeable that the number of primary sources, such as books and articles, examining the UK's Asia-Pacific policies around military power projection, the pursuit of hegemony, or the "Global Britain" ideal, is highly limited. Since 2021, the starting point for the main sources (books, articles, and reports) on this issue has been the report titled "Global Britain in a competitive age" published by the UK Government in 2021.

@ Dr. & Senior Researcher, Ankara Center for Crisis and Policy Studies (ANKASAM), ctamer.11@gmail.com

ID <https://orcid.org/0000-0002-1331-7942>

DOI: 10.12658/M0806
insan & toplum, 2026.
insanvetoplum.org

Received: 30.12.2025
Revised: 06.03.2026
Accepted: 14.05.2026
Online First: 13.07.2026

Conceptual and Theoretical Framework

The word “hegemony” originates from the ancient Greek word “hēgemōn,” meaning “leader,” and is currently associated with concepts such as establishing dominance, leading, and achieving supremacy. It means holding the greatest power in the international system and establishing dominance over others. It can be argued that the United Kingdom is far from its goal of becoming a superpower due to its current material capacity, but that it has increasingly begun to exhibit hegemonic behavior following the Brexit process and the publication of the “Global Britain” report.

The United Kingdom's Increasing Military Activity in the Asia-Pacific

The “Global Britain in a Competitive Age” report, published in 2021, marked the UK's return to the Asia-Pacific, from which it had been absent for the past 50 years. In May 2021, two Royal Navy warships (HMS Tamar and HMS Spey) were permanently stationed at the base in Singapore. The two ships are planned to be stationed here for at least 5 years. This deployment marks the first permanent naval presence in the Asia-Pacific region by the United Kingdom since it left the area in 1971. In July 2021, the Royal Navy's 21st Carrier Strike Group, led by the British aircraft carrier “HMS Queen Elizabeth,” visited Singapore for its first operational deployment in the Indo-Pacific. All these developments can be cited as examples of some noticeable changes in the UK's Asia-Pacific strategy since 2021.

The United Kingdom's New Military Power Policies in the Asia-Pacific

Power competition in the Asia-Pacific has gradually intensified since 2020, with countries in Continental Europe, in addition to the UK, also publishing their vision documents for the region. The UK's increasing diplomatic, economic, and military engagement in the Asia-Pacific region was further strengthened by the establishment of a defense alliance called AUKUS in September 2021. The number of British naval ships visiting and stationed at the Singapore base has rapidly increased in the post-Brexit process. During this period, the Royal Navy frigates “HMS Sutherland”, “HMS Albion”, “HMS Argyll”, and “HMS Montrose” were stationed at this base. This deployment is considered the largest deployment of British warships to the region since the Korean War in the 1950s.

Changes in UK-China Relations

The changes that have occurred in bilateral relations from 2010 to the present are noteworthy. With the Conservative Party coming into power in 2010, UK-China relations were described as a “Golden Age” during the 2010-2016 period when

David Cameron was prime minister. After Cameron's resignation in 2016, the global economic climate changed rapidly, and the West's perspective on China began to worsen. This shift has gained further momentum with US President Donald Trump pursuing a radical China strategy.

The United Kingdom's Taiwan Policy: Competition or Cooperation with the United States

The most fundamental concern for the US and the UK is China's geographical proximity to Taiwan, its naval superiority in terms of capacity and technology, while their own nearby bases to support Taiwan are limited and few in number. Indeed, it is estimated that the UK, with its limited naval and other military presence in the Asia-Pacific region, will be unable to provide the necessary support to the US.

Findings and Discussion

It can be said that the UK is able to compete with the US in some areas because they are not in complete harmony in both European and Asia-Pacific politics. As long as the United Kingdom continues to develop similar military strategies to support the US in the Asia-Pacific, London will be seen as an actor exhibiting "hegemonic" behavior, just like Washington.

Conclusion

The United Kingdom, which has been able to keep alive the "Great Britain" ideal it adopted throughout history, is therefore still able to pursue a hegemonic foreign policy today, and the effects of this have become more clearly visible in recent years in its policies toward the Asia-Pacific region, China, and Taiwan. During the centuries when it was the hegemon, the United Kingdom exhibited dominant behavior toward other states and imposed its power on them. This pattern of behavior, which it learned from history, tends to continue today.

Kaynakça

- Akdağ, Z. (2018). Avrupa Birliği'nin geleceği: hegemonya, imparatorluk veya dağılma. *Birey ve Toplum*, 8(16), 217-255.
- Aksoy, İ. & Can, C. (2016). Hegemonya ve Karşı-Hegemonik Sınıtlar: Yeni Bir Kavramsallaştırma Denemesi. *PESA International Journal of Social Studies*, 2(3), 62-76.
- André, V. (2024). Global Britain and the Indo-Pacific. *Observatoire de la société britannique*, 31, 283-296. <https://doi.org/10.4000/12ard>
- Arslan, U. (2025). *Stratejik savunma ve güvenlik belgeleri ekseninde Birleşik Krallık dış politikası* (Tez No. 963269) [Doktora Tezi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi].

- Balakrishnan, S. (2015). Antonio Gramsci and the Concept of "Hegemony". *Shanlax International Journal of Arts, Science & Humanities*, 2(4), 1-7.
- Bhaya, A. G. (2022, November 30). *On China, Sunak needs to end confusion, bring back pragmatism*. <https://news.cgtn.com/news/2022-11-30/On-China-Sunak-needs-to-end-confusion-bring-back-pragmatism-1fnFLyUR94c/index.html>
- British Council. (2021). Global Britain: the UK's soft power advantage. Policy Insight. https://www.british-council.org/sites/default/files/global_britain_the_uks_soft_power_advantage_report.pdf
- Brown, K. (2019). The Future of UK-China Relations: The Search for a New Model. Birleşik Krallık: Agenda Publishing.
- Buchholz, K. (2021, August 18). *The Overseas Military Bases of U.N. Security Council Members*. Statista. <https://www.statista.com/chart/3550/military-bases/>
- Cader, I. T., & Sundrijo, D. A. (2023). Critical Analysis of Neo-Gramscian Hegemony. *Journal Eduvest*, 3(8), 1435-1448.
- Cox, R. W. (1981). Social forces, states and world orders: beyond international relations theory. *Millennium*, 10(2), 126-155.
- Dailymail. (2022, June 29). *Now Liz Truss says Britain should send weapons to help TAIWAN amid fears of an invasion by China*. <https://shorturl.at/AOtWQ>
- Dirzauskaite, G. & Ilinca, N. C. (2017). Understanding "Hegemony" in International Relations Theories. Development and International Relations, Aalborg University, Denmark.
- Economist. (2022, May 7). *China wants to increase its military presence abroad*. <https://www.economist.com/china/2022/05/05/china-wants-to-increase-its-military-presence-abroad>
- George, M., Djokic, K, Hussain, Z., Wezeman, P. D. & Wezeman, S. T. (2025). *Trends in international arms transfers, 2024*. SIPRI. Fact Sheet. <https://doi.org/10.55163/XXSZ9056>
- Gilpin, R. (1981). War and Change in World Politics. Cambridge: Cambridge University Press.
- GOV UK. (2010, November 9). *PM leads largest ever trade delegation to China*. <https://www.gov.uk/government/news/pm-leads-largest-ever-trade-delegation-to-china>
- Hadfield, A. & Whitman, R.G. (2023). The diplomacy of 'Global Britain': settling, safeguarding and seeking status. *International Politics*, 1-22. <https://doi.org/10.1057/s41311-023-00489-x>
- HM Government. (2021). Global Britain in a competitive age-The Integrated Review of Security, Defence, Development and Foreign Policy (Report No. CP403). <https://tinyurl.com/m6wjb79v>.
- Hobbs, D. (2020). The British Pacific Fleet: The Royal Navy's Most Powerful Strike Force. Birleşik Krallık: Pen & Sword Books.
- Huang, D. W. F. & Reilly, M. (Eds.). (2018). The Implications of Brexit for East Asia. Almany: Springer Nature Singapore.
- Jie, H. (2024). The UK's policy on Taiwan affairs in the context of "tilting to the Indo-Pacific". *Taiwan Research Quarterly*, (6), 1-16.
- Jie, L. & Ming, L. (2025). The UK-U.S. security cooperation in the context of the Indo-Pacific Strategy. *Journal of International Relations*, (2), 84-106.
- Kaymak, M. (2016). Hegemony tartışmaları ışığında İngiliz ve Amerikan hegemonyaları: yönlendirici hegemonyadan kural koyucu hegemonyaya. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 34(1), 63-92. DOI: 10.17065/huniibf.103795
- Keyvan, Ö. Z. (2022). Başlangıçtan Günümüze Çin Dış Politikasının Dönüşümü: Büyük Ülke Diplomasisi. *Liberal Düşünce Dergisi*, 27(106), 141-168.
- Keohane, R. O. (1984). After Hegemony-Cooperation and Discord in the World Political Economy. Princeton, New Jersey: Princeton University Press.

- Kitfield, J. (2021, March 10). 'We're going to lose fast': U.S. Air Force held a war game that started with a Chinese biological attack. <https://shorturl.at/DJkFS>
- Lawyer, D. & Allen-Ebrahimian, B. (2023). David Cameron changes his tune on China. <https://www.axios.com/2023/12/08/david-cameron-china-policy-changed>
- Loh, V. (2021, October 11). UK plans to beef up military deployments in Asia. CNBC. <https://www.cnbc.com/2021/10/12/royal-navy-and-raf-uk-will-beef-up-military-deployments-in-asia.html>
- Miller, P. (2025). REVEALED: The UK military's overseas base network involves 145 sites in 42 countries. Daily Maverick. <https://www.dailymaverick.co.za/article/2020-11-24-revealed-the-uk-militarys-overseas-base-network-involves-145-sites-in-42-countries/>
- NATO. (2022). NATO 2022 Strategic Concept [Adopted by Heads of State and Government at the NATO Summit in Madrid 29 June 2022]. <https://www.act.nato.int/wp-content/uploads/2023/05/290622-strategic-concept.pdf>
- Niblett, R. (2021). Global Britain, global broker-A blueprint for the UK's future international role. Chatham House. Europe Programme-Research Paper.
- Niblett, R. (2022). Global Britain in a divided world Testing the ambitions of the Integrated Review. Chatham House. Director's Office-Research Paper.
- Oliver, T. J. (2021). The Cameron-Clegg Coalition and Britain's Role in the World: Austerity, Continuity, and Change. İsviçre: Springer International Publishing.
- Organsky, A. F. K. (1968). World Politics (2nd ed.). New York: Alfred A. Knopf, Inc. (Original work published 1958)
- Politico. (2022, April 27). UK's Liz Truss: NATO should protect Taiwan too. <https://www.politico.eu/article/liz-truss-nato-taiwan-protect/>
- Reuters. (2022, June 30). Learn Ukraine lessons and apply them to Taiwan, Britain says. <https://www.reuters.com/world/uk/uk-must-avoid-becoming-dependent-china-truss-2022-06-30/>
- Royal Navy. (2019, February 20). HMS Montrose visits Singapore. <https://www.royalnavy.mod.uk/news/2019/february/20/190230-hms-montrose-visits-singapore>
- Shapiro, J. & Witney, N. (2021). Beyond Global Britain: A Realistic Foreign Policy For The UK. European Council on Foreign Relations (ECFR)-Policy Brief (Report No. 426). <https://ecfr.eu/wp-content/uploads/Beyond-Global-Britain-A-realistic-foreign-policy-for-the-UK.pdf>
- Shou, W. (2022, May 2). UK secretly talks 'China threat' over Taiwan question, but one always pays price for depending on the US. <https://www.globaltimes.cn/page/202205/1264731.shtml>
- Soas Spirit. (2019, December 6). SOAS delivers specialised training to the British Military. <https://soasspirit.co.uk/soas-delivers-specialised-training-to-the-british-military/>
- Statista. (2025). Countries with the largest gross domestic product (GDP) in 2025. <https://shorturl.at/8kWtN>
- The Guardian. (2022, October 11). UK to designate China a 'threat' in hawkish foreign policy shift. <https://www.theguardian.com/politics/2022/oct/11/uk-to-designate-china-a-threat-in-hawkish-foreign-policy-shift>
- Valencia, M. J. (2019, January 11). A new British naval base in Southeast Asia could stoke resentment, split Asean and put the UK in China's cross hairs. The South China Morning Post. <https://www.scmp.com/comment/insight-opinion/asia/article/2181540/new-british-naval-base-southeast-asia-could-stoke>
- Wallerstein, I. (2011). Dünya Sistemleri Analizi-Bir Giriş (E. Abadoğlu & N. Ersoy, çev.). İstanbul: BGST Yayınları.
- Yeşildal, H. (2014). Dünya Sistemi Kuramı: Immanuel Wallerstein. İçinde: A. G. Baran & S. Suğur (Eds.), Çağdaş Sosyoloji Kuramları (ss. 172-193). Anadolu Üniversitesi Yayını.
- Yılmaz, Y. (2016). Sömürgecilik bağlamında İngilizler'in Çin'i inşa etme süreci: I. Afyon Savaşı. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 5(13), 322-329.